

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
ÇOCUK HAKLARI ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
2 Ekim 2019 Çarşamba
—●—

KONU

*****Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri**

Genel Müdür Vekili Selahattin Güven'in Sunumu

2 Ekim 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati:11.05

BAŞKAN: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü yetkilileri; Komisyonumuzun 27’nci Dönem Üçüncü Yasama Yılındaki ilk toplantısına hoş geldiniz.

Alt komisyon çalışmalarına Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzden bilgi alarak başlamak istedik, bugünkü toplantı gündemimiz bundan oluşmakta.

Biliyorsunuz, UNICEF’in 1954 yılında aldığı bir kararla ekim ayının ilk pazartesi günü Dünya Çocuk Günü ilan edilmiştir. Bugünkü toplantımız vesilesiyle komisyonumuz olarak bu anlamda günü kutladığımızı da ifade etmek istiyorum.

Toplantımıza geçmeden önce, Amerika Birleşik Devletleri’nde New York’ta yapmış olduğumuz ziyaretle ilgili kısa bir bilgilendirme yapmak istiyorum.

Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin kabulünün 30’uncu yıl dönümü nedeniyle 25 Eylül 2019 tarihinde Birleşmiş Milletlerde düzenlenen yüksek düzeyli anma etkinliğine UNICEF’in davetlisi olarak katılım sağladık. Bu vesileyle 25-27 Eylül 2019 tarihleri arasında bir çalışma ziyaretinde bulunduk. Anma etkinliğinde Birleşmiş Milletlerin 74’üncü Genel Kurul Başkanı, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, UNICEF Direktörü, barış elçisi Malala Yusufzay ve her bölge grubundan sözleşmeyi ilk onaylayan ülkelerin –yani Gana, Ekvator, Rusya, İsveç ve Vietnam- temsilcileri konuşmalar yaptılar. Ülkemizde çocuk haklarının en üst düzeyde korunmasını amaçlayan alt komisyonumuzun temsilcisi olarak bu anlamlı etkinliğe katılmış olmaktan mutluluk duyduğumu ifade etmek istiyorum.

Anma etkinliği vesilesiyle üye devletler, çocuk haklarının tam olarak hayata geçirilmesine ilişkin bağlayıcı olmayan ve gönüllü küresel bir vaadi onaylama fırsatına sahip olmuşlardır. Anma etkinliğine katılım sonrasında UNICEF’ten çocuk hakları alanında çalışmalara ilişkin bilgiler aldık ve sivil toplum kuruluşları, Amerika Türk Kadınlar Birliği ve Atatürk Okulu yöneticileri, kadın sivil toplum örgütlerinin temsilcileriyle birlikte toplantılar düzenledik, istişarelerde bulunduk. Ayrıca, New Jersey’deki Türk Maarif okuluna ziyaret gerçekleştirerek faaliyetlerine ilişkin bilgiler aldık.

Bu kısa bilgilendirmeden sonra Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüze sözü bırakıyorum.

Sunum sonrasında komisyon üyelerimizin soruları ya da görüşleri olursa ayrıca onları değerlendireceğiz, beraber burada istişare edeceğiz.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bizi davet ettiğiniz için öncelikle teşekkür ederim.

Meclisimizin bünyesinde böyle bir komisyon oluşması ayrıca mutluluk verici bizim açımızdan çünkü çocukların ve çocuk haklarının korunması noktasında Meclisimiz her zaman gerçekten bizlere destek oldu ama bu konuda özellikle komisyonun oluşmasının da bundan sonra da en azından çocuk haklarının güçlendirilmesine büyük bir katkı yapacağını düşünüyorum. Bunun için teşekkür etmek istiyorum.

Ben öncelikle sunumuma biraz demografik bilgiler vererek girmek istiyorum. Yani Türkiye’de genel olarak nüfusumuzun arttığını görüyoruz. Her geçen gün bir şekilde nüfus artışı söz konusu ama bu nüfus artışının aynı zamanda çocukla da bağlantısını kuracağım bir iki slayt sonra. Aslında biz baktığımızda, ülkeler içerisinde çocuk nüfusu itibarıyla, özellikle Avrupa ülkeleri içerisinde en yüksek çocuk nüfusuna sahip olan ülkeyiz, yüzde 28 bizim çocuk nüfusumuz geçen yıl itibarıyla. Bize en yakın olan İrlanda yüzde 24,8. Aslında, ortalama olarak da baktığımızda çocuk nüfusunun AB ortalamasında 18,7 olduğunu görüyoruz. Bu anlamda, çocuk nüfusu olarak fazla nüfusa sahip olduğumuzu öngörebiliriz ama bir sonraki slaytta gördüğümüzde de, kendimizle kıyasladığımız zaman çocuk nüfusumuzun artık genel nüfus içerisindeki oranının giderek düştüğünü görüyoruz. Bu anlamda da, slaytlarda da görebildiğiniz oranda, biz 31,60’tan 28’e düşmüşüz on iki yıllık bir süre içerisinde. 2007-2018 yıllarını kıyasladığımızda çocuk nüfusunun genel nüfus içerisindeki oranının ciddi düştüğünü görüyoruz. Yani ülke nüfusu artıyor ama çocuk nüfusu bu oran içerisinde azalmaya doğru gidiyor.

Burada aslında bir diğer husus yani çocuk nüfusu açısından, bizim açımızdan alarm verici hususlardan biri, bir ülkenin doğurganlık hızı 2,1’in altına düştüğü zaman, bu belli bir zaman sonra artık ülke nüfusunun düşme trendine girmesini sağlayacak demektir. Biz ülke olarak artık 2,1’in altında bir doğurganlığa sahip bir ülkeyiz yani 1,99 şu an bizim doğurganlık oranımız. Bu anlamda, doğurganlık oranında ciddi bir düşüşün söz konusu olduğunu görüyoruz.

BAŞKAN – Şu an kaç doğurganlık oranımız acaba?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – 1,99. Yani 2,1’in altına düştüğü zaman nüfusun kendini yenileme kapasitesi ortadan kalkıyor. Bu anlamda, artık belli bir zaman sonra ülke olarak nüfusumuzun düşme trendine gireceğini öngörebiliriz.

Aslında baktığımızda, burada çocukların olduğu hane sayısı artıyor. Yani şöyle bir durum söz konusu değil: Çocuk doğuruyoruz ya da çocuk her ailede aslında bir şekilde var ya da birçok aile çocuk sahibi oluyor ancak çocuk sayısı düştüğü için bu anlamda baktığımız zaman, yani 2014’te 11 milyon hanede çocuk varken şu an 11 milyon 279 hanede çocuk var ama bir anlamda bizim yine de çocuk nüfusumuzun belli bir standartta durduğunu görüyoruz.

Burada bizim açımızdan aslında bir risk faktörü olan yani aslında bizim bu verilerle Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak ilişkimizi aktarmak istiyorum. Bizde şu an totalde 1 milyon hanenin tek ebeveynli olduğunu görüyoruz. Yani tek ebeveynliden kastımız şu aslında: Bir şekilde bu hanede baba ya da anne –baba bu yoğunlukla- başka bir yerde çalışıyor olabilir. Yani bu anlamda, hanede o an itibarıyla bir ebeveynin olduğu -boşanma olabilir- diğer durumlar da söz konusu.

BAŞKAN – Ölüm olabilir...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Bunun için TÜİK’le zaten yazışmamızı yaptık. Bize inşallah bunun alt kırılımlarını da verecekler. Yani tek tek şu an açık kaynaklardan ve TÜİK’le yaptığımız görüşmelerden “Hangisi ne kadardır?” verisi bizde şu anda mevcut değil ama bunun verisini sağlayacaklar bize.

Şimdi, biz aslında Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak bu sürecin içerisinde neredeyiz? 23 milyon çocuğumuz var. Biz bunu yuvarlıyoruz, tabii, tam 22 milyon 820 bin nüfusumuz var ama ben genelde rakamları bir üst olarak yuvarladım. 23 milyon çocuk nüfusumuz var, 18 yaş altı çocuğumuz. Bunun içerisinde 21 bin çocuk devlet korumasında. Şu an devlet korumasında olan 21 bin çocuğun münhasıran Bakanlık olarak yani devlet adına Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak biz bakımlarını sağlamak zorundayız ve onların bütün sorumluluğunu almak durumundayız. Şu an bu çocuklarımızın kimisi koruyucu aile yanında, kimisi de çocuk bakım kuruluşlarında yaşamlarını devam

ettiriyor. Burada, aynı zamanda bizim bir şekilde ailesinin yanında desteklediğimiz çocuklarımız var. 126 bin çocuğumuzu aile bağlarını koparmadan, onları ailesinin yanında ekonomik olarak destekliyoruz. Bununla birlikte, sosyal olarak da takiplerini yapıp eğitimlerini devam ettirmeleri konusunda biz destek sağlamaya çalışıyoruz.

Bir de bizim açılış izni verdiğimiz kreşler söz konusu. Kreşlere yalnızca Aile Bakanlığı olarak biz izin vermiyoruz, belediyelere bağlı kreşler söz konusu, Milli Eğitimin anaokulları mevcut ve aynı zamanda Diyanet İşlerine bağlı kreşler mevcut ama biz yalnızca Çocuk Hizmetlerine bağlı olanların üzerinden söylüyoruz. 100 bin çocuk da orada yer alıyor, bunun da denetimlerini yapmak zorundayız, buradaki bu kreşlerin denetimlerinden sorumluyuz, açılış yetkisi verip bunların bütün süreçlerini takip etmek zorundayız. Geri kalan çocuklarla ilgili yani bizim evlat edinme, koruyucu aile ve devlet korumasında olan, ailesinin yanında desteklediğimiz çocuklar ve kreşlerdeki çocukların dışındaki çocuklar için de bizim temel vazifemiz Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak koruyucu önleyici hizmetleri yerine getirmek. Artık orada doğrudan bir faaliyetimizin yani sorumluluk alanımızın daha çok koruyucu önleyici hizmetlerle sınırlı olduğunu ifade etmek istiyoruz.

Bununla birlikte, aslında Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü doksan yıllık bir gelenek, hatta cumhuriyet öncesi sürecimiz de söz konusu. Biz 1935'lere gelinceye kadar devlet koruması ya da devletin içerisinde bir mekanizmadan ziyade, daha çok bir vakıf veya Kızılay tarzı bir yapıyla çocukların koruma altında olduğunu ve çocukların bu şekilde himaye edildiğini görüyoruz. 1935'ten sonra artık devlet koruması bir şekilde kendi genel müdürlük ya da daire başkanlığı düzeyinde bu süreçleri artık yürütmeye devam etmiştir. En son Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü de 2011 yılında Aile Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur.

Çocuk koruma sistemimizi arz etmek isterim Sayın Başkanım. Şimdi, burada aslında bir çocuk bizde nasıl koruma altına alınıyor, bu sürecin en önemli tarafı... Birincisi, bize kolluktan, gerçek veya tüzel kişilerden, 183 ihbar hatlarından veya bizim kendi SHM'lerimiz aracılığıyla savcılığa bildirilmek suretiyle... Yani biz de aslında koruma altına aldığımız çocukların hiçbirini tamamen kendi inisiyatifimizle koruma altına alma durumunda değiliz. Koruma altına aldığımız bütün çocuklar mutlaka mahkeme kararıyla koruma altına alınmak zorunda ve bu süreci biz çocukları aldıktan sonra, bazen biz çocuğu alıp mahkeme sürecini başlatıyoruz, bazen kolluk mahkeme sürecini başlatarak koruma kararını alıp bize teslim ediyor. Bize teslim edilen bir çocuğun biz Bakanlık olarak incelemelerimizi yapıyoruz. Eğer bu çocuklardan ailesine dönmesinde bir problem söz konusu değilse ailesine döndürüyoruz. Yani biz 2017'de 16 bin, 2018'de de 21 bin çocuk bir şekilde bizim ilk kabulümüze gelmiş durumda. Biz bu 21 bin ve bir önceki yıl da 16 bin çocukla ilgili incelemelerimizi yaptıktan sonra bunların önemli bir kısmını aslında ailesine teslim ettik. Şundan teslim ettik: Bizim açımızdan eğer ailede çok ciddi bir sorun yoksa yani bu çocuğu istismar veya başka türlü problemler söz konusu değilse çocuğu ailesinden koparmak istemiyoruz, mutlaka aileye dönüşünü sağlamaya gayret ediyoruz. Burada da genel olarak aileye teslim ettiğimizi görüyoruz. Yılda 4 bin-4.500 civarı çocuğu koruma altına alıyoruz ilk etapta ama koruma altına aldıktan belli bir zaman sonra yine ailelerle çalışmaya devam ediyoruz. Yakın akraba söz konusuysa verebileceğimiz yakın akrabasına, veremiyorsak koruyucu aileye veriyoruz çocuklarımızı. Hiç kimsesi yoksa, bir şekilde uzun süredir çocuk takip edilmemişse, çocuğun ziyaretçisi yoksa bu çocuklarımızı da evlat edindiriyoruz bu anlamda ve bizim bu tedbir kararlarımız... Tabii ki bakım tedbirini münhasıran Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak uyguluyoruz ama bunun dışında danışmanlık, eğitim, sağlık, barınma tedbirleri de söz konusu, mahkeme bu tedbirleri de verebiliyor. Bunları Sağlık Bakanlığıyla, Milli Eğitim Bakanlığıyla, danışmanlık tedbirini de Millî Eğitim Bakanlığıyla birlikte yürütebiliyoruz.

Tabii, hiyerarşik olarak baktığımız zaman, Genel Müdürlük olarak ilk önce koruyucu, önleyici hizmetlere odaklanıyoruz. İkinci aşamada aile odaklı yani bir çocuğu koruyucu, önleyici hizmetler... Tabii ki bizim yapacağımız çalışmalar tek başına sorunları çözmeyebiliriz, bütün devlet kurumları sonuçta çocukların güvenliğinden, esenliğinden ve haklarının korunmasından sorumlu. Biz de bu süreçlere katkı yapıyoruz ama bir çocuk kuruluşa geldikten sonra bizim ilk bakış açımız “Bu çocuğu aile odaklı hizmetlerden nasıl faydalandırabiliriz?” şeklinde. Kendi ailesinin yanında faydalandırabiliyorsak ailesinin yanına, akrabasının yanına; olmazsa koruyucu aile yanına veyahut da evlat edindirmeye çalışıyoruz. Kuruluş hizmeti bizim için en son süreç aslında. Hani artık başka bir seçeneğimiz kalmadığında çocuğu kuruluş hizmetine alıyoruz ve kuruluş hizmetine aldığımız bu çocuklarla ilgili bizim bakım sonrası yaptığımızı ve o kuruluş bakımı sürecinde yaptıklarımızı da size arz etmiş olacağım.

Şimdi, burada risklerin tespiti konusunu da biz çok fazla önemsiyoruz. Özellikle son iki üç yıllık süre içerisinde risk odaklı çalışmalar yürütmeye çalışıyoruz. Özellikle bahsettiğim 2007 ve 2008’de bize gelen bu 36 bin çocuk üzerinden bizim yaptığımız incelemelerde hangi ilden hangi çocuk ne sebeple bize geliyor diye bunun analizlerini yaptığımızda il bazlı biz bunları talimatlandırıyoruz. İşte, diyelim ki herhangi bir ilimizde şu sebepten 15-18 yaş kız çocuğu çok fazla geliyor. Bir başka ilimizde 15-18 yaş erkek çocuğu veyahut başka yerde de küçük yaş grubu çocuklar geliyor. Buna göre de illerimizi talimatlandırıyoruz, çalışmalarını yürütüyorlar. Daha çok, bilinçlendirme faaliyeti yapılması gerekiyor. Orada risk analizlerinde, bizim gördüğümüz kadarıyla, okula devam etmeyen bir çocuk çok ciddi bir risk unsurudur bizim açımızdan. Okula devam etmiyorsa erken evlilik bir risk unsuru olarak ortaya çıkıyor, bununla birlikte çocuk işçiliği riski ortaya çıkıyor, çocukların sokakta çalıştırılması riski ortaya çıkıyor. Birçok sebebin aslında okula devam etmemeye çok irtibatlı olduğunu görüyoruz. O yüzden de biz geçen sene “Mobil Sosyal Hizmet” diye bir uygulama başlattık. Bununla da riskli okulları tespit etmeye çalıştık. Bu riskli okullarda bizim uzman arkadaşlarımız hem öğretmenlerimizle, rehber öğretmenlerimizle, idarecilerimizle görüşmeler yapıyorlar hem de çocuklarımızla görüşmeler yapıyorlar. Bu görüşmelerin akabinde de aileyle görüşme yapıyorlar ve bu ailelerimizle yaptığımız görüşme neticesinde aslında yoksulluk kaynaklı meseleler de görüyoruz. Hani bu anlamda ekonomik olarak destekliyoruz, sosyal yardımlar üzerinden. Koruma altına alınması gereken çocuklar olduğunu görüyoruz. Bunları da koruma altına alıyoruz. Aynı zamanda, aslında, alana gittiğimizde belli oranlarda belki kendini duyuramayacak çocukları biz bu şekilde tespit etmeye gayret ediyoruz.

Sokakta çalıştırılan çocuklarla ilgili 2017 yılında, özellikle 12 Haziran Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü itibarıyla başlattığımız bir mobil ekip yine var, alanda çalışıyorlar. Hatırlarsınız, 2017’de gerçekten alanda çok fazla çocuk vardı ve çok fazla... Hani ben en azından Ankara’da iş yerinde gidinceye kadar 4 yerde karşılaşıyordum ve şimdi, elhamdülillah, belli oranda -tabii ki tamamen bitirilmesi mümkün değil ama- bunu biz mobil hizmetlerle... Yani bir bölgeye yoğunlaştığımızda bunu alışkanlık hâline getirmiş olan gruplar bir başka bölgeye gitmeye başlıyor. Biz de bütün alanları kontrol altına almaya gayret ediyoruz. Burada da tabii şöyle bir...

MERAL DANİŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Mobil hizmet tam olarak nedir, ne yapıyoruz?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Bizim bir araçla, bir şekilde, hem belediyelerden destek alarak hem zabıta... Çünkü bizim Çocuk Hizmetleri olarak doğrudan müdahale etme yetkimiz yok. O yüzden de mutlaka ya emniyet ya da zabıta aracılığıyla ortak bir hareket oluşturuyoruz. Bizim uzman ekibimiz orada çocukların dilendirildiği bölgelere gidiyor, o çocuklarla, aileleriyle görüşme yapıyoruz ve genelde şöyle bir fotoğrafla karşılaştığımızı görüyoruz Sayın Vekilim: Bazı aileler çocukları ayaklarının üstünde durabilsin, hayatı öğrensinsin diye böyle yapıyorlar. Bunun risklerini onlara anlatıyoruz. Bazılarının gerçekten yoksulluk kaynaklı olduğunu görüyoruz. Bunları da ekonomik olarak

destekliyoruz sosyal yardımlar üzerinden. Yani biz bugün tespit edip de gerçekten yoksulluk kaynaklı orada olduğunu düşündüğümüz her aileyi mutlaka sosyal yardımlar veya bizim SED’le destekliyoruz ama bazı aileler de bunu alışkanlık hâline getirmiş. Mesela Suriye’den gelen bir grup var. Aslında bakıldığında şöyle gözüküyor: Yüzde 40 oranında orada Suriye kökenli çocuk var, aslında yüzde 60’ı bizim vatandaşımız. Yani bir şekilde öyle bir algı söz konusu, genelde Suriyeliler dilendiriliyor gibi bir algı söz konusu ama öyle değil, bizim çocuklarımız da yoğun olarak dilendiriliyor. Burada da bir alışkanlık olduğunu görüyoruz.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Pardon, bu 12 Haziran sokakta çalışan çocuklar günü... Bu her yıl olacak mı bundan sonra?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü her yıl, her yıl Sayın Vekilim.

Tabii, bizim açımızdan risklerin bir diğer unsuru da Sayın Vekilim, özellikle ergenlik çağındaki çocuklar çok ciddi risk grubu oluşturuyor. O zamanlar çocuklar bir şekilde yeni şeyler öğrenmek istiyorlar, yeni şeyler denemek istiyorlar, risklerle karşı karşıya olduklarını görüyoruz. Bu kapsamda, özellikle bizim ailesinin yanında desteklediğimiz 126 bin çocuktan ortaokula devam eden kısmına biz Okul Destek Projesi başlattık ve Okul Destek Projesi’yle şu an 14 bin çocuğa ulaşmış durumdayız orada yani ortaokula devam edenlerde. Hem ders başarılarını artırmaya gayret ediyoruz SHM’lerimiz üzerinden çünkü bu çocuklar -bunların hepsi kayda girdiği için hani olumsuz bir cümle kurmak istemiyorum ama- çocuklar biraz daha imkânları kısıtlı çocuklarımız oldukları için mümkün mertebe biz destek olmaya çalışıyoruz yani anne babanın, ebeveynin veremediği desteği biz Bakanlık olarak vermeye çalışıyoruz. Eğitim konusunda destek oluyoruz. Aynı zamanda kültürel, sosyal faaliyetlere katmaya çalışıyoruz çünkü bu çocukların -evet, ekonomik olarak evet destekliyoruz ama- sosyal, kültürel olarak da desteklenmeye ihtiyaçları var. Ankara’yı hiç görmemiş çocukların Ankara’yı görmelerini sağlamış olduk bu proje kapsamında ve çok da memnun ailelerimiz bu anlamda.

Biz, tabii, bir çocuk kuruluşa geldikten sonra da çok ciddi bir problemle karşı karşıyayız. Ya şunu öngörüyoruz: Mesela, bir çocuk istismara uğramış ve bize gelmişti. Bir psikiyatrist istismara uğrayan bu çocukla ilgili çalışma yaparken şununla karşılaştığını bize anlatmıştı. Çocuğun istismarı kendisinin atlattığını, o travmayı atlattığını ama babasının ona söylediği bir sözden dolayı uzun süre onunla çalışmak zorunda kaldığını söylemişti. O da şuydu: “Kızım bir daha böyle bir şey olursa öl ama izin verme.” Şimdi, bu söz aslında içinde birçok şey barındırıyor. Bir: İkinci kez olabilir bu mesele yani böyle bir ihtimal üzerinden konuşuyorsunuz. İki: Yani o kadar kötü bir şey ki siz suçlusunuz. Hani baba bunu bu niyetle söylememiş olabilir ama sonuçta böyle bir sonuç elde ediliyor. Biz de bunun için, bunu engellemek adına, illerimizde uzman müdahale ekipleri oluşturduk. Yani eğer bir çocuk şiddet mağduru veya istismar mağduru olarak bizim kuruluşumuza gelmişse herhangi bir personelimiz onunla görüşmesin. Onunla görüşen kişi bir şekilde uzman olsun, bu konuda eğittiğimiz kişiler olsun. UNICEF’le birlikte bu konuda çalışma yaptık, 300 arkadaşımızı bu konuda eğittik ve bunlar alanda bir şekilde şiddet mağduru veya istismar mağduru çocuklar geldiklerinde onlara müdahale eden ekibimiz oluyor.

Tabii, bir de şunu yapmaya çalışıyoruz: Bize gelen çocukları, riskli grupları... 36 bin çocuktan bahsetmişim iki yıl içerisinde kuruluşa bir şekilde ilk kabule gelen, bu çocukları da uzun süreli takip ediyoruz. En az bir yıl olmak üzere mutlaka çocukların haneleri tekrar tekrar ziyaret ediliyor, çocukların durumu takip edilmeye çalışılıyor çünkü bizim yaptığımız analizler üzerinde gördüğümüz kadarıyla bu riskli grubun bir daha gelme olasılığı daha yüksek. Yani o yüzden de bu grubun takibini biz en az bir yıl yapmaya devam ediyoruz. Orada artık, uzman arkadaşlarımızın değerlendirmesine göre bu takibi iki yıl süresince de devam ettirebiliyoruz.

Annesiyle cezaevinde kalan çocuklar yönünde de iki yıldır biz çalışma yürütüyoruz. Bakanlık olarak oradaki bütün annelere bir şekilde aile eğitim programı kapsamında eğitim vermeye çalıştık. Kreşten faydalanma imkânı olmayan çocukları kendi kreş imkânlarımızdan ücretsiz faydalandırdık. Bununla birlikte cezaevleri de kendi içerisinde kreş imkânlarını oluşturdular. Bunu o zaman 2018 yılında hem Adalet Bakanlığımız hem de Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız bana bir talimat verdiler, bu konuda Bakanlık adına Genel Müdürlük olarak biz bu çalışmayı yürüttük. İlk yaptığımız çalışmada bütün cezaevlerindeki incelemelerimizi sözlü olarak Adalet Bakanlığına ilettik. Yani şöyle: “Bu konularda çalışma yapılması daha uygun olabilir.” diye, o çalışmaları da onlar yürüttüler. Bu yıl da biz tekrar ziyaretlerimizi il müdürleri kanalıyla yaptık. Yani orada gördüğümüz kadarıyla şu an 319 çocuğumuzdan 3 ile 6 yaş grubundaki 300 çocuk bir kreşten faydalaniyor. 19 çocuk dışındaki çocuk, kreşlerden faydalaniyor. Yani ya bizim kreşimizden ya da Millî Eğitimin ana okul kreşinden faydalandığını görüyoruz.

BAŞKAN – 319 çocuk dışındakilerin mi?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – 319 çocuktan 300’ü yani bunlar 3 ila 6 yaş grubu ama bir de 0-2 yaş grubu var. 0-2 yaş grubunun kreş imkânı söz konusu değil, onları ayrı tutuyoruz, onlara daha çok oyun alanı oluşturulması gerekiyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu kreşler cezaevi kapsamında mı, cezaevi sınırları içinde mi?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Bazıları cezaevi sınırları içerisinde. Mesela bizim kendi kreşlerimizden 54 çocuk faydalaniyor yani o civarda kreş olmadığında cezaevinin kendi kreşi de eğer uygun değilse bizim kendi açılış izni verdiğimiz kreşlerden şu an 54 çocuğu faydalandırıyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şeyi anlamaya çalışıyorum: Anne çocuğuyla beraber cezaevinde. 300 çocuk kreşten faydalaniyor, bunun 54’ü cezaevi sınırları içindeki kreşlerden, öyle mi anlayalım?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Yok 54’ü tamamen cezaevinin dışındaki kreşler, bizim kuruluşlarımız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Dışındaki kreşlerden. Diğer 246’sı?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Yani onların bazıları Millî Eğitimin özel okulu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Dışarı mı çıkarılıyorlar?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Dışarı çıkabiliyorlar ama hepsi dışarıda değil. Millî Eğitim aynı zamanda cezaevi içerisinde de böyle bir kreş alanı oluşturuyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – O zaman cezaevi dışına çıkmadan bu olanaklardan faydalanabiliyorlar.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Silivri’de gördük ya.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – İşte, o önemli bir şey, o yüzden anlamaya çalışıyorum.

BAŞKAN – Sincan’da da -soruları daha sonra alacağız ama madem açıldı- benim kadınlarla ilgili bir ziyaretim olmuştu milletvekilliğimde, orada bir kreş oluşturulmuş, anaokulu hatta hem 2 yaş öncesi için hem de sonrası için görmüştüm. Yani bir şekilde oradaki çocuklar muhakkak kreş, eğitim ve oyun noktasında destek alıyorlar.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Evet. Yani burada tabii aileler, hani 19'un hepsini söyleyemeyebiliriz ama biz ailenin rızasıyla bunu yapıyoruz.

BAŞKAN – Anne de izin verirse, vermeyenler var yani.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – İzin verirse tabii, biz bunu bir forma bağladık, bütün ailelere hem bu konuda bilgilendirmede bulunduk hem de şunu da söyledik: Mesela bir şekilde yakın akrabası söz konusuysa biz ekonomik olarak destekleyelim, dışarıda bu çocuklara bakılabilirsin. Bu konuda da bir çalışmamız oldu, aileleri bu konuda bilgilendirdik. Bir şekilde annesi cezaevinde olup da bizim dışarıda SED'le şu an 70'e yakın öyle çocuğumuz söz konusu. Yani bunları koruyucu aileler veyahut SED'le dışarıda tuttuk bu anlamda ama ailenin rızası burada önemli. Yani sonuçta, anne çocuğundan ayrılmak istemeyebilir, burada da bizim zorlayıcı olmamız doğru bir yöntem değil. Rıza söz konusuysa biz koruyucu aileden de faydalandırabiliriz, SED'le dışarıda bir akrabasının yanında da destekleyebiliriz. Bu konuda da bizim hani Bakanlık...

BAŞKAN – Yani özetle böyle bir durumu değerlendirebilmek noktasında olan bir annenin birçok alternatifi var hem yakını hem koruyucu ailelik hem cezaevi içinde hem de cezaevi dışında.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Evet.

Sayın Vekilim, bir de bizim kreşlerle ilgili denetimlerimiz söz konusu. Yılda en az iki kez rutin denetimler var, bunun dışında da mutlaka denetimlerimizi yapıyoruz. Bunu yalnızca Türkiye'deki Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının açılış izni verdiği kreşler anlamında söylüyoruz. Bunların biz denetimlerini yapıyoruz ve bizim genel olarak orada ücretsiz bir kontenjanımız söz konusu. Yani kreşlerin kendi kapasitelerinin yüzde 3'ünü şehit yakınları ve yoksul aileler için ayırmak zorundalar ve bunun da biz Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak takibini yapıyoruz. Bu kapsamda da bu kreşlerin ücretsiz kontenjanından 2.400 çocuğumuzu şu an ücretsiz bir şekilde faydalandırıyoruz.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Özel kreşlerde mi böyle, hani çok lüks kreşler var?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Tabii.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Bu kural.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ DR. SELAHATTİN GÜVEN – Hepsi de yüzde 3 kontenjan ayırmak zorundalar. Özel okullarda da durum böyle, özel okullar da yüzde 3 kontenjan ayırmak zorunda. Türkiye genelinde özel okulları ve kreşleri kapsadığımız zaman 97 bin ücretsiz kontenjan söz konusu aslında. Şu an ciddi anlamda biz en azından şehit yakınlarını ve aynı zamanda kendi... Mesela bizim kuruluşumuzun bakımındaki 2 bin çocuğumuzun özel okulda okumasını sağlıyoruz, okuma biçimi de bu yüzde 3 kontenjandan faydalandırıyoruz yani bir ücret ödemiyoruz özel okullara.

Burada risklerden koruma anlamında bir diğer risk alanının aslında sosyal medya veya dijital dünyayla ilgili olduğunu görüyoruz. Yani biz istismara maruz kalan çocukların önemli bir kısmının maalesef hani ismini vermek istemediğim bazı sosyal medya mecraları üzerinden bir şekilde birileriyle iletişim kurduğunu da görüyoruz. Bu riskten dolayı da biz bu sosyal medya mecralarını mümkün mertebe takip ediyoruz. Arkadaşlarımız rutin takiplerde gördüklerini, çocuk istismarını içeren bir içerik görürlerse hem savcılığa hem de emniyet kolluğa bildirmek suretiyle bu konuda bir mücadele sergiliyor. Bu tamamen aslında bizim koruyucu, önleyici bir hizmet anlamında yapmaya çalıştığımız bir şey. Bununla birlikte biz, dijital oyunlarla ilgili bir çalıştay da yapmıştık, o kongreden de bizim ortaya çıkardığımız raporlar vardı. Bunun üzerinden de önlemler almaya çalışıyoruz. Özellikle

“Ekranla Değil, Akranla Büyüsün Çocuklar” kampanyamızla yapmak istediğimiz şey, gördüğümüz mesele de o. Çocuklar çok fazla oyun bağımlısı hâline geliyorlar, çok fazla oyun oynuyorlar çünkü bir, oynayabilecekleri alanlar sınırlı; iki, oynamak için oynayacakları kişi sınırlı; bir diğer husus da sokaklar güvensiz gibi algılanıyor. Aslında belki sosyal medya sokaklardan daha güvensiz çünkü orada hiç tanımadığınız, hiç bilmediğiniz birçok insanla irtibata geçme imkânınız söz konusu çünkü orada kişinin bir çocuğun güvenliğini kazanması daha kolay olabilir çünkü çocukla temas noktasında daha uzun bir zamanı olacak. Bu anlamda biz sokakların güvenli hâle gelmesini istiyoruz yani sokaklar çocuklarla güvenli hâle gelir diye düşünüyoruz. Erol Erdoğan Hocamızın da söylediği gibi -yani bir sosyolog hocaanın da sürekli söylediği ve onun mottosu olduğu için onun ismini telaffuz etme ihtiyacı hissettim- sokaklar ancak çocuklarla güvenli hâle gelir, çocuklar sokakta olursa çocuklar güvenli olur ya da sokaklar güvenli olur. Bu anlamda biz sokakları ıssızlaştırdıkça bu bir risk olarak karşımıza çıkacak. Bu konuda da özellikle belediyelerimize, yerel yönetimlerimize çok ciddi görevler düştüğünü düşünüyorum.

Bir diğer husus, bizim gördüğümüz, şöyle bir risk söz konusu: Özellikle çalışan annelerin çocuklarına kitap okuma imkânları çok yok yani kendileri okuyamıyorlar veya az okuyabiliyorlar ya da babaları az okuyabiliyor. Genelde biz ailelere bir seçenek sunalım, kitapları biz okuyalım dedik 0-6 yaş grubuyla ilgili. Yani 0-6 yaş grubu çocuklar için şu ana kadar 880 kitap inceledik, bunun 367'sini web sayfamızda ilan ettik. Biz bunu şöyle yapıyoruz: Yani biz edebî olarak bunu incelemiyoruz, Bakanlık olarak da bizim böyle bir şeyimiz söz konusu değil yani “Bu edebî olarak uygundur, değildir.” değil. Biz diyoruz ki: Çocuklar için tehlike arz edebilecek, çocuklar için risk oluşturabilecek bir ifade, içerik söz konusu mu, burada ayrımcılık söz konusu mu, burada şiddet var mı, burada işte diyelim ki istismarı ima eden bir içerik var mı? Bizim orada yayınladığımız 367 kitap yani web sayfamızda olan kitaplar bu tarz içeriği olmayan kitaplar. Ama edebî olarak bunlar en idealidir, en iyisidir, böyle bir iddiamız söz konusu değil, böyle bir inceleme yapmıyoruz, biz daha çok çocuğun korunması bağlamında bir süreç izliyoruz.

Yani şunu yapmaya çalışacağız: Aynı zamanda biz çocuk haklarının yaygınlaştırılması noktasında da çalışmalar yapıyoruz. Burada, illerde bizim çocuk komitelerimiz söz konusu. Yani şu an illerdeki çocuk komitelerinde 14 bin çocuk söz konusu. Bu çocuklar kendi içerisinde temsilcilerini seçiyor, o temsilciler de kendi içinde bir danışma kurulu seçiyor ve 1 erkek, 1 kız olmak üzere 2 de çocukların temsilcisi var ve bunlar çocuklar adına yapılmasını istediklerini çocukların önerisi olarak gündemlerine taşıyorlar.

Tabii, biz bununla birlikte şöyle bir süreç yürütüyoruz: Yani özellikle riskli olabilecek olan bölgelerde, mesela biz kendi açımızdan çocukla temas eden bütün personele mutlaka belli konularda eğitim vermek istiyoruz. Yani biz mesela Çocuk Hizmetleri olarak çocuk alanında çalışan bütün personelimizi eğittik son bir buçuk yıl içerisinde; istismar konusunda eğittik, şiddet konusunda eğittik, çocuğa yaklaşım ve iletişim konusunda eğittik. Bununla birlikte, aynı zamanda Millî Eğitim ve Diyanet İşlerine bağlı yatılı kuruluşlardaki personele yönelik de eğitimler başlattık ve onlara da eğitim veriyoruz. Tabii, bazen yaşlı bir ağabeyimiz, bir şoför arkadaşımız istismar mağduru bir çocuğun normalde başını okşuyor olabilir, bu çocuğa bunun reaksiyonu başka bir şey olabilir. O yüzden bir çocuğa, istismar mağduru ya da başka bir çocuğa yaklaşım tarzı konusunda biz bütün, özellikle yatılı kuruluşlardaki personeli eğitmeye çalışıyoruz. Bir de farklı gözler olarak bu süreçleri herkes görebilsin diye, bu konuda, dediğiniz gibi, hem Diyanet hem Millî Eğitime bağlı yatılı kuruluşlarda hem de biz kendi kuruluşlarımızda bütün personelimizi eğittik, bitirdik, diğerlerinde de çalışmaları yürütüyoruz.

Tabii, aile yanında destekle ilgili burada önceden bir bilgi vermiştim. Normalde koruyucu ailede yoğun bir şekilde bizim sayımız artıyor yani çok da güzel bir hizmet. Aslında bu memleketin genelde biz çocuk hizmetleri olarak... Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü olduğumu söylediğimde herkes işin

zorluk tarafını anlatıyor ama biz burada koruyucu aileler üzerinden de aslında işin bereket, güzel tarafını görüyoruz, bu memleketin ne kadar iyi insan dolu olduğunu görüyoruz, o anlamda da Allah'a şükürler olsun, hani böyle bir imkânımız söz konusu. Biz koruyucu aileler noktasında 2016'da 839 çocuğumuzu koruyucu aileye vermişken 2018'de bunu daha da artırdık yani 1.500'ün üstünde çocuğu biz koruyucu aile yanına yerleştirdik, inşallah bu sayıları daha da artıracacağız. Bizim 2023 hedefimiz en az yüzde 48'ini yani devlet korumasında olanların minimum yüzde 48'ini koruyucu aile yanına yerleştirmek çünkü biz bir çocuğun yerinin ailesinin yanı olduğunu düşünüyoruz. Yani ne kadar iyi bakarsak bakalım -sonuçta kuruluş imkânı- her çocuğun kendisinin "benim annem" diyebileceği bir anneye, "benim babam" diyebileceği bir babaya ihtiyacı var, o yüzden de biz aileye kavuşturmaya çalışıyoruz.

Eğer biraz daha zaman...

BAŞKAN – Sanırım bir on beş dakika daha verebiliriz arkadaşlar çünkü konu gerçekten detayları içeren bir konu, on ikiye kadar... Yani bir yarım saat de soru-cevaplar içindir uygundur herhâlde.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Şimdi, burada, tabii, biz genel olarak baktığımızda, koruyucu ailenin yanına yerleştirdiğimiz çocukların aynı zamanda takiplerini yapıyoruz yani ilk yıl her üç ayda bir. Zaten çocuğu koruyucu aileye vermeden önce mutlaka en az 6 görüşme yapıyoruz. Yani aileyle ilgili bütün incelemelerimizi yapıyoruz, ailenin yakın çevresinde bir şekilde istismar veyahut başka türlü suç unsuruna bulaşmış biri varsa oraya vermemeye gayret ediyoruz demeyeyim, daha doğrusu, vermiyoruz. Burada bizim dikkat ettiğimiz husus ailenin gerçekten çocuğa bakma isteğinin olduğunu görmemiz ve bakabilecek imkânlarının olması. Bununla birlikte, tabii, aile çocuğa bakarken biz hiçbir zaman onları yalnız bırakmıyoruz, hem danışmanlık yapıyoruz hem de çocuğun bütün masraflarını karşılamaya devam ediyoruz. Yani koruyucu ailede yaptığımız şey aslında çocuğun bütün masraflarını yine devlet olarak karşılıyoruz ve aileden bir kişiyi de eğer sigortası yoksa sigortalı yapıyoruz; anneyi yani anneyi bu anlamda isteğe bağlı sigortalı yapıyoruz, bununla birlikte, 1.400 lira civarında da bir destek sağlıyoruz. Yani bunun maddi tarafını çok konuşmayı işin doğrusu sevmiyoruz ama şöyle bir şey yapıyor: En azından "Ben koruyucu aile olmak istiyorum ama benim ekonomik imkânım yok, nasıl yaparım?" diye düşünen aileler için bunu söylüyoruz. Bunun ekonomik hiçbir maliyeti olmuyor o aileye, bir şekilde biz bunun bütün süreçlerini devlet olarak destekliyoruz.

Evlad edinmede, tabii, evlat edinmeye uygun çocuk olursa çocuğu evlat edindirebiliyoruz. Çünkü her çocuk evlat edinmeye uygun değil, şu anlamda: Bizdeki çocukların hepsi tamamen "kimsesiz" kavramı çerçevesinde olan çocuklar değil, annesi var ama bakabilecek durumda değil, babası var, bakabilecek durumda olmayabiliyor, bazen de her ikisi de var ama ikisinin de bakması mümkün olmadığı için çocuk koruma altında aslında. Bu tarz durumlarda bu çocuklarımızı koruyucu aileye veriyoruz ama bir şekilde bir yıl, iki yıl boyunca hiçbir şekilde çocuk ziyaret edilmemişse o çocuğu da koruyucu aileye evlat edindiriyoruz. O yüzden evlat edindirme süreci, biraz daha zorlu bir süreç. İnsanlar tabii ki evlat edinmeyi daha çok isteyebiliyor yani çünkü "Çocuk benim çocuğum olsun, benim soyadımı taşıсын." diyor ve ayrılmak istemiyor. Çünkü sonuçta koruyucu aile de bir geçiş süreci olarak var yani sonuçta -nihai hedefimiz- çocuğu öz ailesine döndürmeye gayret ediyoruz. Evlat edinmede bu yüzden talep daha yoğun olabiliyor ama evlat edinmeye uygun çocuk o kadar fazla değil. Yani şükürler olsun diyorum bizim açımızdan ama tabii, evlat edinme aileleri açısından da bu biraz daha zor bir süreç oluyor.

Kuruluş bakımını da arz etmek isterim size Sayın Başkanım. Şimdi, burada bir tablomuz var. Aslında bu tabloda genel olarak... Yani geçmişte bizim yetiştirme yurtları ve yuvalarımız söz konusuydu. Yani bizim bu verilerimiz 2002'de mevcut olduğu için en son o verileri kullandık. Yani ilk o veriyle 2019'u karşılaştırdığımızda, bizim 2002'de 200 tane yurt, yuvamız vardı, 3 tane de çocuk

evleri sitemiz vardı yani totalde. Ama şimdi biz yurt, yuvaları 2017’de, elhamdülillah, tamamen kapattık yani yurt, yuva kalmadı, tamamen çökevi ve çökevi sitesi, bir de suç mağduru, suçla sürüklenen çocukların olduğu çocuk destek merkezleri olmak üzere bir yapı kurduk. Şu an Türkiye genelinde 1.192 çökevimiz var, 113 tane çocuk evleri sitemiz var, 64 de çocuk destek merkezimiz söz konusu. Çocuk destek merkezlerimiz ihtisaslaştırılmış merkezler. İşte, refakatsizler ayrı kalıyorlar, suçla sürüklenen, madde bağımlılığı öyküsü olan çocuklar ayrı yerlerde kalıyorlar ve bir şekilde istismar mağduru veyahut başka türlü bir şekilde suç mağduru çocuklar da başka merkezlerimizde kalıyorlar. Yani burada görsel olarak taşıyabiliriz. Geçmişte bizim yurt yuvalarda daha çok ranza ve koğuş tipi idi. Yani 150-200 çocuk aynı ortamları paylaşıyordu. Şimdi, işte, daha çok ev tipi yani burada sınırları... Yemekhanesi yine öyle geniş, yurt anlamındaydı. Biz artık her evin kendi mutfığı ve yemekhanesinin olmasını yani ev ortamını çocukların tanımasını istiyoruz.

Burada da yapıların dış görünüşleri itibarıyla orada sizlere arzını... Yani geçmişte yapılarımız böyle genişçe yapıları. Burada şimdi artık daha bu tarz evlerde 8-10 çocuğumuz kalıyor. Böyle villa tipi yapılar genelde oluşturduk.

Şimdi, çocuk destek merkezlerimizde bahsettiğim, yani burada ihtisaslaştırmamız daha çok suçun ya da çocuğun geliş sebebine göre ihtisaslaştırdık ve onlara uygun bir şekilde de Anka diye bir psikososyal destek programı uyguluyoruz. Bütün çocuklarımıza bu konuda da kendi ihtiyaçlarına göre destek olmaya çalışıyoruz.

Bir diğer husus, aslında, “Bu çocukları biz yetiştiriyoruz, büyütüyoruz ama ondan sonra ne oluyorlar?” sorusu söz konusu. Biz, devlet korumasında yetişmiş olan çocukların, koruyucu aile yanında yetişmiş olan da dâhil olarak baktığımızda eğer bizde en az iki yıl kalmışlarsa, reşit olurken bizim kurumumuzdalarsa bir şekilde onların mutlaka bir devlet kurumuna özel bir madde kapsamında yerleştirilmelerini sağlıyoruz. Yani onların devlet memuru olma imkânları söz konusu. Ama bir de tabii şöyle bir durum söz konusu: İmkânı olmasına rağmen başka sıkıntılardan dolayı bir şekilde memur olamayacak olan çocuklarımız için de 2018 yılında özel sektörde bir teşvik uygulaması başlattık. Aslında bunun yasal altyapısı 2014 yılında oluşturulmuştu, uygulamasını 2018’de hem bilişim altyapısını oluşturduk hem de diğer ikincil mevzuatları oluşturduk. Bununla artık bir çocuk bizden reşit olduktan sonra devlet memuru olmak istemiyorsa ya da olmak istiyor ama şimdilik olmak istemiyorsa özel sektörde çalıştığında beş yıl boyunca onun bütün prim ödemelerini devlet karşılayacak. Yani şu an bu kapsamda da 2.500 çocuğumuz bir yıllık bir süre içerisinde özel sektörde çalışmaya başladı ve bu teşvikten faydalanmaya başladı. Bizim için şöyle bir avantaj söz konusu: Özellikle kurumsal firmalar bizim çocuklarımızı çalıştırmak istiyorlar. Yani hem ekonomik olarak onlar için bir avantaj hem de yani sosyal sorumluluk da yerine getirmek istiyorlar. Biz de hani çocuklar özel sektörde de eğer bir yetenek kazanmışsa özellikle eğitim, üniversite okuma imkânı olmayan... Çünkü bize gelen bazı çocuklar zaten eğitimden koptuktan sonra bir şekilde koruma altına alınmış olan çocuklar. Onlara biz belli meslekleri edindirmeye gayret ediyoruz. Özellikle açıcılık gibi iş bulması çok kolay olabilecek meslekleri edindirmeye çalışıyoruz. Onların bu alanda daha rahat hayat kurlmaları imkânı söz konusu.

Bir diğer husus, çokça sorulduğu için onu arz etmek isterim: Bu çocuklar ayrıldığında, işe başlayınca kadar eğer kendi rızasıyla ayrılmak istemiyorsa biz onları himaye oluruyla kurumda tutmaya devam ediyoruz. Kız çocukları için liseye devam ediyorsa 20 yaşına, üniversiteye devam ediyorsa 25 yaşına kadar bir şekilde kurumda tutuyoruz, istiyorlarsa tabii bu. Çünkü artık reşit olduktan sonra onların rızası da önemli. Ama istemiyor, ben ayrılmak istiyorum diyorsa da Sosyal Yardımlar üzerinden herhangi bir yerde ev kiralayabilir veyahut devlet yurtlarında, herhangi bir misafirhanede kaldığı takdirde onun Sosyal Yardımlar ücretini ödüyor. Biz de SED’le destekliyoruz çocuklarımızı. Yani ekonomik olarak işe başlayınca kadar da çocuklarımızı desteklemeye devam ediyoruz. Ama tabii, çocuklar genelde şöyle bir yöntem izliyorlar: Kendi ayrıldığı yerde, o kuruluşundan daha önce

ayrılmış olan arkadaşlarının yanına yerleşiyor, orada devam ediyor. Biz de onların ev eşyalarını Sosyal Yardımlar veyahahut bazen de hayırseverler destek oluyor. Bütün eşyalarını alıyoruz, o şekilde devam ediyorlar.

Şimdi, tabii, kuruluşayken çocukları hem akademik olarak desteklemeye çalışıyoruz hem de değerler eğitimi vermeye çalışıyoruz ve sportif faaliyetlere mutlaka katılımlarını sağlamaya çalışıyoruz. Biz bunları yaparken tabii ki il müdürlüklerimiz bu işleri yürütüyorlar ama biz genel müdürlük olarak mutlaka saha ziyaretleri yapıyoruz. 2017-2018’de en az 2 kez biz bir kuruluşa gitmiş olduk. Yani mutlaka arkadaşlarımız haberli veyahahut habersiz bir şekilde sahayı ziyaret ediyoruz çünkü sonuçta biz bir çerçeveyi önlerine koyuyoruz illerimizin ama iller bu çerçeveye ne kadar uygun hareket ediyorlar hem genel müdürlük olarak biz denetliyoruz tabii ki denetim hizmetleri de rutin kendi denetimlerini yapıyor. Bizim denetlerimiz daha çok rehberlik anlamında yani gidip şu konuda yanlış yapıyorsunuz, şunu şöyle yaparsanız daha iyi olur şeklinde; denetim hizmetleri de varsa burada bir kusur hesap sorma anlamında bir şekilde saha çalışmalarını yapıyorlar.

Yani ben bu kadar, eğer uygun görürseniz, arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Gerçekten çok derin ve çok farklı detayları içinde barındıran çok hassas bir konu ancak bu kadar kısa zamanda özetlenebilirdi. Muhakkak sorular vardır ya da detayında öğrenmek istediğimiz şeyler muhakkak vardır.

Arkadaşlarımıza sırayla söz vereyim.

Buyurun Sayın Vekilim.

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Teşekkür ederim.

Bu koruyucu aileyi nasıl tespit ediyorsunuz?

Bir de, bu kreşlerdeki yüzde 3 kontenjanla ilgili bazen işte, doldu deniliyor. Onun kontrolü, tespiti...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Sayın Vekilim, koruyucu ailede biz genelde tanıtım yapmaya gayret ediyoruz. Yaptığımız tanıtımlarda e-devlet üzerinden de bize başvurular yapılıyor ama il müdürlüklerimiz üzerinden daha çok il müdürlüklerimiz yaptığı tanıtımlarda orada gönüllü olarak bazı aileler “Biz koruyucu aile olmak istiyoruz.” diyorlar.

Bir de tabii, bizim en büyük destekçilerimiz genelde yine koruyucu aileler. Yani onlar kendi etraflarına çok anlattıkları için onların aracılığıyla çok fazla koruyucu aile olmak isteyen insanlar geliyor. Çünkü bir memurdan dinlediği zaman “Bu koruyucu aile nedir?” diye başka bir şey anlatılıyor ama koruyucu aile anlatırken çok basit sorularına cevap veriyor. O anlamda “Koruyucu Aileler Koruyucu Aileliği Anlatıyor” diye bir program başlattık ve onlar genelde anlattığında daha fazla talep söz konusu oluyor. Biz burada anlatabildiğimiz kadar anlatıyoruz ve kamuoyuna duyurularımızla daha çok talep ailelerden geliyor. Bizim doğrudan, siz olun... Biz ikna etmeye çalışıyoruz herkesi ama tabii daha çok gönüllü bir şekilde ailelerden gelen talepler söz konusu.

Yüzde 3 kontenjanında da şöyle bir durum söz konusu Sayın Vekilim: Normalde aslında “Yüzde 3 kontenjanım doldu.” dediği zaman biz bütün arkadaşlarımıza, yönlendirdiğimiz kişilere onu söylüyoruz “Yazılı olarak bunu alın karşı taraftan.” Yazılı olarak eğer bunu ifade ediyorsa ve biz Millî Eğitim kanalıyla bunu soruşturduğumuzda eğer yüzde 3 kontenjanı dolu değil, bunu söylüyorsa geçen yıl 75 bin lira bir ceza ödüyor bu kuruluş. Yani kontenjanı dolu olmadığı hâlde dolu olduğunu ifade ederse biz genelde bunu yazılı olarak isteyin diyoruz.

BAŞKAN – Karşılaştınız mı hiç öyle vakayla?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Yani şöyle söylüyorlar: Bazen işte “Ben birini düşünüyorum. Birileri gelecek.” filan diyorlar ama “Yazılı olarak isteyin.” dediğimiz zaman kimse vermiyor. O zaman kabul ediyorlar çünkü o durumu biliyorlar, bu sürecin çok ciddi bir maliyetinin olduğunu, o zaman bu tarz bir durum söz konusu olmuyor ama bazen de tabii, insanlar şöyle düşünebiliyorlar: Henüz kontenjanlar... Şunu alacağım, bunu alacağım, henüz başvurular var... Biraz uzatabiliyorlar ama burada Millî Eğitim de çok ciddi anlamda takip ediyor, biz de bu konuda Millî Eğitimi bilgilendiririz o noktada bir eksiklik gördüğümüzde.

BAŞKAN – Sanırım, koruyucu aileyle ilgili ben de birkaç şey söylemek istiyorum.

2012 yılında herhâlde Bakanlık bunu başlattı. “Gönül Elçileri”ydi yanlış hatırlamıyorsam; Cumhurbaşkanımızın değerli eşlerinin himayesinde bütün illerin valilerinin eşleriyle bir araya gelindi, bu kampanya tüm Türkiye’ye duyuruldu. Sadece duyurulmadı, her ilde vali, kaymakam yani devlet düzeyindeki en üst makamlar noktasında o ilde bir sinerji, bir tanıtım programı başlatıldı ve çok hızlı bir gelişme kaydedilmişti. Sanırım o devam ediyor.

Kamu spotlarınız var galiba ama çok fazla görebiliyor muyuz? Ya da ben farkındalığımı kaybettim, bilmiyorum. Aslında onlar biraz daha artırılabilir. Ben vekillik öncesi bu konuya çalışmıştım farklı vakıflarda, sivil toplum örgütlerinde. Çok anlamlı, çok değerli, manevi yönünün toplumsal olarak da çok çok özel bir husus olduğunu düşünüyorum. Bunun üzerine de daha fazla gidilmesi gerektiğini, belki yeniden bir kampanyayla, bir tanıtım programıyla bunu genişletebiliriz diye düşünüyorum.

Meral Hanım, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Genel Müdürlük olarak sizin çalışma alanınız daha çok, bakıma muhtaç olan, ailelerinin yanında olmayan ve genel olarak korunmaya ihtiyaç duyan çocuklarla ilgili. Bu kapsamda son yıllarda çokça olay yansıdı kamuoyuna; istismar vakaları, tecavüz, taciz maalesef çocuklara yönelik. Bu konuda, Genel Müdürlük olarak –mesela bir vakıfta ya da herhangi bir kurumdaki koruma altındaki çocuklardan söz ediyorum, isim vermeye gerek yok- buna dair müdahilliğiniz nedir? Araştırma yapma, Genel Müdürlük olarak sorumlular hakkında suç duyurusunda bulunma ya da açılan ceza soruşturmalarında müdahale talebinde bulunma gibi çalışmalarınız nelerdir? Çok önemli bir mesele çünkü başlık olarak, bunu da öğrenmek isteriz.

BAŞKAN – Belki oraya da “Bu olayların olmaması için nasıl bir denetim mekanizmasını oluşturdunuz?” diye eklenebilir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Tabii.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Sayın Vekilim, biz normalde, dediğim gibi o personel eğitimini biraz bu anlamda önemsedik çünkü şöyle bir durum söz konusu: Bir çocuk bir günde istismara uğramıyor bizim gördüğümüz kadarıyla yani mutlaka bir süreç söz konusu, bu bir süreç sonundadır. Orada dikkatleri bizim... Tamam, her kurumda bir yanlış insan, kötü insan –nasıl tanımlarsak- olabilir ama orada en az yüzlerce de iyi insan var ve bu insanların bunu tespit edebilmesi için farkındalıklarını artırmamız lazım. Yani bir çocukla çok fazla yalnız görüşmeye çalışan, başka şeyler yapmaya çalışan birini... En azından biz personelin farkındalıklarını artırırsak bu tarz durumların yaşanmasını engelleyebiliriz diye düşünüyorum.

İkinci husus: Personel alım süreçlerinde tabii ki bazen gönüllü kuruluşlarda daha kolay olabiliyor yani sonuçta siz geliyorsunuz, çok gönüllüsünüz, çok iyi bir insan görüntüsü de veriyorsunuz; bu konuda biraz daha seçici olmak gerekiyor diye düşünülüyor. Yani o yüzden bu farkındalığı artırdıkça personel seçiminden, o çocukla çalışanların durumuna kadar, en azından öngörmek, hızlı tespit edebilmek mümkün hâle gelir. Denetimleri sıkılaştırmak gerekir bu anlamda diye düşünüyorum. Biz

zaten Çocuk Hizmetleri olarak kendi kuruluşlarımızda bunu çok yoğun bir şekilde yapma ihtiyacı hissediyoruz çünkü bizim en azından tespit ettiğimiz verilerden baktığımızda, istismar mağduru çocukların –Emniyetin verilerine göre- neredeyse yüzde 67’si ya kendi ikametgâhına yakın yerde veya aslında failin ikametgâhına yakın veya ikametgâhında oluyor vakalar. Ama tabii bu, yatılı kuruluşlarda olduğunda, devlet denetiminde veya bir kuruluş denetiminde olduğunda bu daha çok infial uyandıran bir şey ve medyada daha sık yer alıyor ama çoğunluk anlamında baktığınız zaman istismar vakaları daha çok bu tarz, bu iki yerde yaşanıyor. O yüzden aileleri bilinçlendirmeye çok ihtiyacımız var.

Bir çocuk eğer istismara uğramışsa herhangi bir kuruluşta, özellikle ÇİM’e gidiyor yani bu çocuğu hemen ÇİM’e alıyoruz, orada bizim personelimiz de söz konusu. Aynı zamanda Emniyet... Yani tek bir yerde ifade alınmasını sağlamak için oluşturulmuş bir yapı. Şu an 44 tane ÇİM var Türkiye genelinde, 41 ilde. O saatten yani ÇİM’den sonraki süreci tamamen biz üstleniyoruz yani çocuğun ailesiyle ilgili süreci takip ediyoruz, çocukla ilgili sosyal hizmet gerekliyse sosyal hizmeti sağlıyoruz ama aynı zamanda davalara da müdahil oluyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Tümüne oluyorsunuz.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Tabii, tümüyle anlamında... Mesela vakalar çok şey olduğunda, mutlaka bazı illerdeki hukuk müşavirlerimiz müdahil oluyorlar oradaki duruma, süreçlere. İhtiyaca da binaen daha çok hani, burada bazen de zaten avukat söz konusu, süreç takip ediliyor; bizim, sosyal hizmet boyutuyla o süreci takip etmeye daha çok ihtiyacımız olabiliyor. Yani bizim bu süreçlerdeki asıl görevimiz Bakanlık olarak sosyal hizmet boyutunu yerine getirmek, ihtiyaç duyulduğunda da hukuki olarak gerekiyorsa onu takip etmek çünkü bazen avukat yeterli olmayabiliyor ama bizim asıl görevimiz sosyal hizmet.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Başkanım, buraya ek olarak...

O müdahilliğini anladım, şunu kastettim: Siz “koruyucu önlemler” dediniz ya -bize de kamuoyuna da çok sık yansıyor, bütün vekil arkadaşlara da gidiyordur- bir çocuğun cinsel istismara maruz kalmaması için belirli yöntemler var, koruyucu yöntemler; eğitim. Siz, oradaki personeli eğittiğinizi, seçici olmak konusunda; kesinlikle gerekiyor yani biz Komisyon olarak da bu konuda çalışacağız, mutlaka yapılmalı ama tabii bu konuda –sizinle ilgili değil, geçmişte- mesela davalarda bir yerin, A kurumunun B görevlisinin daha önce de benzer sabıkası olduğu hâlde, bakıyoruz, orada çalışıyor; maalesef böyle vakalar çok yansıdı.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Şimdi sistem daha...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – O sistemi öneriyoruz; ben bir vekil olarak, hukukçu olarak öneriyorum.

Bir de çocukların korunma yöntemi var. Yani mesela çocukların öpülmesi, çocuklara dokunulması; hani bu konuda istismardan önlemek için çocuk eğitimi de gerekiyor. Bunu yapıyor muyuz? Bir çocuğu, cinsellikle ilgili korunma yöntemleri...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Bunu Millî Eğitim de...

BAŞKAN – Yani “mahremiyet eğitimi” dediğimiz eğitim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Mahremiyet ya da başka bir şekilde.

Yani bu konuda istismara maruz kalmaması için kendini koruması anlamında bir eğitimimiz var mı?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – İki boyutlu aslında hem personeli eğitirken hem çocuğu eğitirken, bu noktada, dokunulmaması gereken yeri çocuğun bilmesi... Sonuçta siz iyi niyetle bir çocuğu öpebilirsiniz. Biz de şunu istemiyoruz: Yani çocuk cüzzamlı gibi uzak tutulsun değil; çocuğun başını okşayabilirsiniz, şurasına dokunabilirsiniz ama dokunmamanız gereken yerine sizin yapmamanız lazım ki o çocuk başkası yaptığında bunu fark etsin yani burada bir sorun var desin. Burada anne babaların da ya da onların etrafının da bu konuda duyarlı olmasında fayda var.

Yani bir de bizim gördüğümüz, özellikle çocuklarla konuşulduğu zaman çocuğun zaten bunları söylememe ihtimali yok. Çocuklarla biraz... Yani en iyi koruma yöntemi, bizim gördüğümüz kadarıyla anne babaların çocuklarla konuşması; bizde de personelin, diyelim ki her kuruluşumuzda 10 çocuktan 1 danışman sorumlu, o danışmanın sürekli çocuklarla konuşması lazım. Konuştukça zaten çocuklar söylüyor. Hani, şöyle oldu, böyle oldu, tamamını söylemeyebilir ama siz oradan “Bir risk var burada.” diye öngörebilirsiniz. O yüzden çocuklarla konuşmayı, ailelerin mümkün mertebe çocuklarıyla mutlaka zaman geçirmelerini tavsiye ediyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Eğitim var mı?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Eğitimi biz yürütüyoruz. Millî Eğitim...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bakım altındakilere diyorum, aileleri kastetmiyorum.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Tabii tabii, biz yapıyoruz Sayın Vekilim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Mutlu, buyurun.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Öncelikle teşekkür ederiz, gerçekten çok aydınlatıcı ve öz bilgiler verdiniz.

Ben avukatım ve daha önce sokak çocuklarıyla ilgili çalışmalar yapmıştık. Geldiğimiz nokta inanılmaz. Çocuklarla, çocuk evlerindeki çocuklarla çok sık bir araya gelme imkânımız oluyor son günlerde. Vekillikten önce gördüğüm, meslek dolayısıyla gördüğüm imkânların çok farklı olduğunu ve çocukların çok mutlu olduğunu, çocukların pırıl pırıl olduğunu ve geleceğe umutla baktığını görmek bizi de çok sevindiriyor açıkçası.

Geçtiğimiz cumartesi günü Sayın Bakanımızla beraber bir şehit ailesine ziyarete gittik Sayın Başkanım. Orada bir koruyucu aileymiş aynı zamanda şehit ailemiz ve “Elif” isminde çok tatlı bir kızımız vardı. Çocuğu çok sahiplenmişler, çocuk da aile de çok mutlu görünüyordu. “Koruyucu aileden tekrar ailesine döndürülmesi noktasında çalışıyoruz.” dediniz. Nasıl oluyor Sayın Müdürüm, bu nasıl gerçekleşiyor? Çünkü gördüğüm kadarıyla bir bağ oluşmuştu; o bağ dolayısıyla, onu nasıl entegre ediyoruz tekrar aileye.

Ayrıca, bekâr kişilerin koruyucu aile olma ihtimali var mı, imkânı var mı; bir de bu konuyu sormak istiyorum.

Ayrıca, tekrar teşekkür ediyorum geldiğimiz nokta için.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Sayın Vekilim, kadınlarda bekâr koruyucu ailemiz var, yani erkeklerde zaten talep yok. Bu konuda da henüz öyle bir değerlendirme yapma durumumuz da olmadı ama kadınlarda bekâr koruyucu ailelerimiz var.

Bu noktada biz mümkün mertebede zaten vermek de istiyoruz çünkü hem çocuklar için hem anne için çok faydalı olduğunu düşünüyoruz. Ama bizim öz ailesine döndürmeyle ilgili yaşadığımız problem; bu da zaten aslında koruyucu ailenin en zor tarafı. Yani bizim için de çok zor, koruyucu aile için de çok zor.

Şimdi, bir öz anne ve baba var -şehrini söylemeden bir olayı anlatmak isterim- evlenmemişler ve çocukları olmuş -bunlar üniversite öğrencisi- ve çocuğu kuruluşa bırakmışlar “Ben bakamayacağım, lütfen kuruluşa kalsın.” diye, ama sonra vicdanları elvermemiş, ailelerine bir şekilde açılmışlar, bunu söylemişler, evlenmişler. Çocuklarını almak istiyorlar ve hani bu tarz gerçekten hepimizin zorlandığı süreçler oluyor. Çünkü biz, çocuk kuruluşa kalsın istemiyoruz, mümkünse bir gün bile kalmasın koruyucu aileye gitsin ama koruyucu ailenin de sonuçta -biz duygusal bir milletiz, sahipleniyoruz- onun da kopması çok zor ama anne de baktığınız zaman “Benim tamam, böyle bir zorluk sürecim vardı ama şimdi bu zorluk sürecini aştım, çocuğumu istiyorum.” diyor. Çok zorlanıyoruz ama mümkün mertebede şuna da dikkat etmeye çalışıyoruz: Yani bu sürecin bir günde olmaması, belli bir süre geçmesi ki yani en azından, öz ailesine döndükten sonra da koruyucu aileyle bağının kesilmemesi lazım. Ama bu sayıların çok fazla olduğunu söyleyemem. Mesela, geçen yıl içerisinde 77 ailede böyle bir durum, 6.900 içinde 77 çocuğun bir şekilde böyle öz ailesine dönme durumu söz konusu oldu. Çok fazla değil ama gerçekten bizim için de zor süreçler, koruyucu aileler için de öz aileler için de yani...

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Eğitim olabilir her iki aile için de o entegrasyonu sağlayabilmek için.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Tabii, biz başlarken de koruyucu aileye bunu anlatıyoruz böyle bir durum söz konusu olabilir diye ve bu durumu bilerek... Ama sonuçta, koruyucu aile olduysanız aynı hikâyede aynı şekilde zorlanırsınız ve o zorluğu yaşadığımızı görüyorum ama genelde işbirliği içinde yani hem koruyucu aile tarafı hem öz aile tarafı ki biz de çocuk odaklı bakmaya gayret ettiğimiz için, bazen de koruyucu aile bağrına taş basabiliyor. Yani böyle bir zor süreç oluyor onlar için.

BAŞKAN – Onlar, yani o aileler tekrar koruyucu aile olmak istiyor mu?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Onu zaten şöyle öneriyoruz genelde: Böyle bir durum söz konusu olduğunda, mutlaka bir başka çocuk yerleştirelim çünkü bir anda sizin evinizin içinde bir çocuk sesinin olmaması çok kolay bir süreç değil. Yani bunu biraz sağlamaya çalışıyoruz.

BAŞKAN – Hızlandırıyorsunuz o süreci değil mi?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Çocuğu koruyucu aileye vermişsek, hani çok özel bir durum yoksa genelde de zaten geri dönüşü çok kolay değil. Yani genelde dönmesi çok mümkün olmayan çocukları koruyucu aileye veriyoruz. Yani aile bağları çok zayıf ya da artık mesela, geri dönüşü zor olduğuna kanaat getirdiğimiz çocuğu koruyucu aileye vermeye çalışıyoruz ama sonuçta aile dönebiliyor, böyle bir imkân olabiliyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çocuğun görüşünü alıyorsunuz tabii değil mi? Orada en önemlisi o.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Tabii ama yani hepimiz için zor bir süreç.

BAŞKAN – En doğrusunu bulabilmek için azami gayret gösteriliyor anladığım kadarıyla.

Teşekkür ederiz.

Sayın Kavuncu’nun herhâlde bir sorusu var; buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; Genel Müdürüm, bu kapsamlı sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Öncelikle bir iki konuyu sormak isterim. Hedef kitlenizin 23 milyon civarında çocuk olduğunu söylediniz. Bunun belli bir yaş aralığı var mı, bu 23 milyonun?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – 0-18 yaş.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sizin görev alanınız da koruma altındaki çocuklar, koruyucu aile, aile yanında korunan çocuklar ki bu 23 milyon çocuk içerisinde ne kadar ortalama sayı? Kaç bin kişi?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Bizim şeyi de hesap ettiğimizde 250 bin; yani aslında kreşlerde denetiminden de sorumlu olduğumuz çocukları da varsaydığımızda 250 bin çocuktan biz sorumluyuz doğrudan hani bir şekilde ya denetim yahut bakım veyahut destek anlamında.

EROL KAVUNCU (Çorum) – 23 milyonda 250 bini çocuk.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Evet, doğrudan sorumluyuz.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Şimdi, okulların 2019-2020 eğitim öğretim yılı dolayısıyla bir araştırma yapmıştık. İlk ve ortaokul çağındaki toplam öğrenci sayısı 25 milyon civarında, 18 yaş 23 milyon. Yani ortalama ilk, ortaokul çağındaki çocuk; 30 milyon civarında bizim genç ve çocuk nüfusumuz var. Dünyadaki 200 civarında bağımsız devletin aşağı yukarı yarısının toplam nüfusundan daha fazla bir gençliğimiz var.

Şimdi, şöyle derler malum: Ülkelerin, milletlerin en büyük servetleri, sermayeleri sadece yer altı, yer üstü zenginlikleri, köprüleri, barajları değildir; belki en büyük servetleri iyi yetiştirmiş, nitelikli, donanımlı genç nesilleridir.

Dolayısıyla, gerçekten o hedef kitlenizle ilgili çok kapsamlı, bilimsel çalışmalar yapıyorsunuz ama Çocuk Komisyonu 18 yaş ve daha sonrası da dikkate alındığı zaman bir bakıma... Hani son zamanlarda değişik sebeplerle bir beka meselesinden bahsedilir; ben en büyük beka meselesinin gençliğimiz olduğunu düşünüyorum, çocuklarımız olduğunu düşünüyorum.

Dolayısıyla hem sizlerin hem Komisyonumuzun bu alanda gerçekten önemli bir görev üstlendiğini düşünüyorum ve size de çalışmalarınızda başarılar diliyorum. İnşallah biz de Komisyon olarak bu önemli konuda önemli vazifeleri yapacağız diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz, sağ olun.

Başka soru yoksa...

Buyurun.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Koruma altına aldığımız çocuklara 18 yaşına kadar ya da 20 yaşına kadar bakıyoruz değil mi? Peki, 18 yaşından sonra bunlara bir iş garantimiz ya da meslek edindirme gibi yöntemimiz var mı yoksa “Yaşın geldi, sen artık kendi işine bak.” diyerek, bırakıyor muyuz?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Sayın Vekilim, normalde eğer devlet korumasında en az iki yıl kalmışsa ve reşit olurken bizim kuruluşumuzdaysa devlet memuru olma imkânı ve devlette çalışma imkânı söz konusu ama bazı çocukların özel durumu söz konusu. Mesela, gelmiş on yedi

ay kalmış, bir buçuk yıl kalmış ya da tam süre dolmamışsa bunların da özel sektörde çalışmalarını teşvik ediyoruz yani 2018 yılındaki düzenlemeyle, özel sektörde çalışırlarsa beş yıl boyunca bütün prim ödemelerini devlet karşılıyor.

Burada biz meslek edindirmeye çalışıyoruz, özellikle eğitim almalarını aslında sağlamaya çalışıyoruz, üniversite okusun çocuklar istiyoruz ama mesela, bize geldiğinde eğitimden kopmuş olan çocuklar söz konusu ve o çocuklara da mutlaka meslek edindirmeye gayret ediyoruz onların iş bulmaları daha kolay olabilsin diye. Özellikle refakatsizlerde de bunu yapmaya çalışıyoruz çünkü onların hem bu imkânlardan yararlanmaları daha zor ve ülkelerine döndüklerinde ellerinde bir el sanatlarının olması çok önemli. O yüzden de onlara da bu anlamda bir eğitim veriyoruz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Veriyoruz da eğitim verdikten sonra iş bulmuş mu, bulabilmiş mi? Hani dışarıya salıyoruz... Çünkü 18 yaş, 20 yaş, 30 yaşına kadar iş bulamayan evlatlarımız var.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Sayın Vekilim, bizim kuruluşlarımızdan ayrılmış olan ve şu an kamuda çalışan normalde 49 bin kişi var şu ana kadar ve bununla birlikte de dediğim gibi, 2.500’ü de şu an özel sektörde çalışıyor. Genel olarak, hani bizde kısa süreli kalmış olabilir, ilk kabule 36 bin kişi geliyor; bunlarla ilgili... Çünkü bir ay kalmış, en fazla bir ay kalmış ve o bir ay için de çok ciddi bir çalışmamız var ama onun dışında, bakım altındaki çocuklarda mutlaka ya eğitim odaklı, çok ciddi bir eğitim almalarını sağlamaya çalışıyoruz ve eğer bu imkânı görmediğimiz, bu imkânlara sahip olamayacağını düşündüğümüz çocuklara da mutlaka bir meslek edindiriyoruz. Yani onların iş bulma noktasında da takiplerini yapıyoruz. Yani çok fazla bizim kuruluşumuzda -iki yıl- kalmış olanlarda zaten öyle bir iş sorunu bir anlamda yok ama diğerleriyle ilgili biz mesela her ilde bakım sonrası rehberlik birimleri kurduk. Çocuk oraya gittiği zaman mutlaka -İŞKUR da Çalışma Bakanlığının bir parçası yani bizde Aile Bakanlığı olarak bu birleşmenin faydası- bir şekilde İŞKUR üzerinden de iş bulmalarına daha çok destek oluyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben, bir tespitimi paylaşmak istiyorum.

Vekillik öncesi ben de bu kurumların çeşitli kademelerinde görev aldım. Orada şöyle bir şey oluşmuş yani ailelerde şöyle bir algı oluşmuş ya da toplumda: “Ben devlet korumasına çocuğumu vereyim, sonunda iş sahibi olacak.” Yani “normal” dedikimiz, sorunu olmayan bu ailelerde böyle bir kanı oluşmuş. Bir kriterin olmasının önemli olduğunu düşünüyorum yani devlet kurumuna her gelen çocuğu bir yere yerleştirmek çok farklı şeylere uzun vadede sebep olabilir. Belli kriterleri çizmiş olmanızın, onların da belki daha üstünde çalışmanın önemli olduğunu düşünüyorum.

Belki son bir detayın –çok hızlı geçildi- kayıtlara girmesi anlamında da önemli olduğunu düşünüyorum. Yabancı uyruklu çocuklara yönelik çalışmaların başlığına burada çok girmediniz. Bir iki cümleyle de orada ne yapıyor Aile ve Çalışma Bakanlığımız? Hem sığınmacılar hem refakatsiz çocuklarımız var ki... Öyle bir kurumu da ziyaret ettik hep birlikte. Bir de onlarla ilgili bilgi verirseniz sonra kapatalım.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Yani yabancı uyruklu çocuklarla ilgili çalışmaları Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz yürütüyor, daha çok onların asli vazifesi şu an Bakanlık adına. Yardım, sosyal destek anlamında, özellikle sosyal yardımlar üzerinden, hani bu uluslararası fonlar kapsamında destekler sağlanıyor. Bizim Çocuk Hizmetleri olarak görevimiz refakatsiz çocuklar yani hiç kimsesi olmayan, yanında çocuğa refakat edecek hiç kimsesi olmayan çocukların bakımını sağlamakla görevliyiz. Bu anlamda bizim 10 tane çocuk destek merkezimiz refakatsiz çocuklar için

ayrılmış ama yaşı küçük çocuklar daha çok diğer bakım kuruluşlarımızda yer alıyorlar. Aynı zamanda, biz, refakatsiz çocukları koruyucu aileye de veriyoruz, koruyucu aile yanına da yerleştiriyoruz. Yani bizim Türk çocukları nasıl faydalanıyorsa yabancı uyruklu çocukları da refakatsiz çocukları da aynı şekilde bütün hizmetlerimizden faydalandırıyoruz, bakım konusunda aynı standartlarda bir bakım sağlıyoruz.

BAŞKAN – Bir hususun daha altını çizmek istiyorum. Konuşmanızda, sunumunuzda bahsettiğiniz dijital oyunlarla ilgili risk alanları kapsamına girdiğiniz ve bir çalıştay raporunuzun olduğundan bahsetmişsiniz. O raporu bizimle, heyetimizle paylaşırsanız çok iyi olur.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Tamam efendim.

BAŞKAN - Çünkü bu istismar ve şiddet olaylarının artmasında bu dijital mecranın... Çocuklarımızın kontrolsüz olduğu bir alan. Ailelerin de bilinçlendirilmesi, çocukların bu alanda korunması noktasında hepimiz de bir bilgi sahibi olur diye düşünüyorum.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ SELAHATTİN GÜVEN – Tamam efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

EROL KAVUNCU (Çorum) – O konuda bir açıklama yapayım mı?

BAŞKAN – Buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Bu malumualiniz geçtiğimiz yasama döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisinde bilişim teknolojileri bağımlılığı ve internetin olası zararlarının tespit edilerek bertaraf edilmesi noktasında meclis araştırma komisyonu kurduk. Sayın Nabi Avcı...

BAŞKAN - Devam ediyor galiba.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Tabii.

9’uncu toplantımızı yaptık. Türkiye’deki Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığından Sağlık Bakanlığına, Millî Eğitimden üniversitelerimize kadar çok ciddi dokümanlar, tecrübe birikimi oldu. İnşallah önümüzdeki günlerde bu konuda somut çalışmalar yapacağız.

BAŞKAN – Rapor çıkınca bizimle de paylaşırsınız.

Ben teşekkür ediyorum Genel Müdüřümüze ve heyetine, tüm Komisyon üyelerimize.

Bundan sonraki sunumumuza Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzü alarak devam edelim çünkü orada hani yabancı ve sığınmacı çocuklarla ilgili yapılan çalışmalar da var. Onlardan da bilgi alarak toplantılarımıza devam edelim diye düşünüyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ayrıca bir gün bir yol haritası için bir toplantı yapalım. Biz ne yapalım, sadece bilgi almak değil de hani Çocuk Komisyonu olarak biz ne yapalım?

BAŞKAN – Tamam. O zaman şu toplantının sonuna yol haritamızı da ekleyecek şekilde toplantımızı birleştirelim.

Peki, teşekkür ederim.

Hayırlı olsun tekrar.

Kapanma saati: 12.25